

ΔΕΥΤΕΡΑ 8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1990

ΛΥΜΑΤΑ, ΑΠΟΒΛΗΤΑ, ΞΗΡΑΣΙΑ,

Ποιός «σκότωσε»

● ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΟΡΕΑ
ΔΕΥΑΛ: ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ ΧΩ

Του
Δημήτρη Βάλλα

«Ο Πηνειός ποταμός με τους παραποτάμους του είναι ο μοναδικός αποδέκτης της μεγαλύτερης στην Ελλάδα υδρολογικής λεκάνης, της Θεσσαλικής. Ταυτόχρονα λειτουργεί και σαν αποδέκτης των αστικών βιομηχανικών και γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων της περιοχής.

Η εντατική εκμετάλλευση των νερών του Πηνειού αυξάνει τη φόρτισή του με αποτέλεσμα την συνεχή υποβάθμιση του υδάτινου δυναμικού του.

Αυτό κάνει επιτακτική την ανάγκη συνεχούς ελέγχου της ποιότητας των νερών του Πηνειού για την εξαγωγή των αναγκαίων συμπερασμάτων που θα βοηθήσουν στην ορθολογική χρήση των νερών του...».

Αυτή ήταν η διαπίστωση και η εισαγωγή μιας μελέτης των χημικών της ΔΕΥΑΛ που από το τέλος του 1987 με δική της μέσα και δική της προσωπική, ευαισθητοποιημένη από το τραγικό θάνατο που τα τελευταία χρόνια παρουσίαζε ο Πηνειός, έχει αρχίσει ένα πρόγραμμα ελέγχου της ρύπανσής του.

ΕΙΚΑΙΡΟ S.O.S.
ΑΠΟ ΤΟ Π.Ε.Ρ.Π.Η.

Το Πρόγραμμα Ελέγχου Ρύπανσης του Πηνειού (ΠΕΡΠΗ) περιλαμβάνει έλεγχο σε 17 τουλάχιστον αντιπροσωπευτικά σημεία με λήψη δειγμάτων από τον Πηνειό και τους παραποτάμους του κυρίως εκεί όπου υπάρχουν συμβολές υδατορευμάτων και εκβολές αστικών λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων.

Τα δείγματα, που συλλέγονται ύστερα από οδοπορικό 2 τουλάχιστον ημερών χημικών της ΔΕΥΑΛ περνούν από εργαστηριακές αναλύσεις και εξετάζονται - ελέγχονται 12 βασικοί φυσικοχημικοί παράγοντες: Το PH (βάσις ή όξινο περιβάλλον), η θερμοκρασία, η οσμή, η θολότητα, η αγωγιμότητα, η ελεύθερη αμμωνία, τα νιτρικά, νιτρώδη, άλλα σύνολα οργανικών ενώσεων, το διαλυμένο οξυγόνο (DO) το βιοχημικό απαιτούμενο οξυγόνο (BOD5)...

Επίσης γίνονται και 4 μικροβιολογικές αναλύσεις που αφορούν: Τον αριθμό των αεροβίων μικροβίων, το συνολικό αριθμό των κολοβακτηριειδών, τα θερμοάντοχα κολοβακτηριείδια και τους εντερόκοκκους...

Η τραγική κατάσταση που παρουσίαζε ο Πηνειός σε όλο το μήκος και πλάτος του συμπεριλαμβανομένων των διακλαδώσεων και των παραποτάμων του είχε έγκαιρα επισημανθεί και το S.O.S. είχε αποσταλεί προς πάσαν κατεύθυνση.

Η ΔΕΥΑΛ γνωρίζοντας την ιδιαίτερη σημασία αυτών των προγραμμάτων ελέγχου της ρύπανσης πάντα επιδίωκε στη δημιουργία ενός φορέα ελέγχου της ρύπανσης του Πηνειού

σε όλο το μήκος του στον οποίο μάλιστα θα μπορούσε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο αποκτώντας και δικαιοδοσία παρέμβασης με σκοπό τον σημαντικό περιορισμό της αυξανόμενης μόλυνσης...

Η δικαιοδοσία παρέμβασης όμως ποτέ δεν δόθηκε και οι χημικοί της ΔΕΥΑΛ παρέμειναν βουβοί παρατηρητές ενός δράματος που εξελίσσονταν αργά αλλά σταθερά οδηγώντας κυριολεκτικά στο θάνατο έναν από τους μεγαλύτερους ποταμούς της Ελλάδας.

ΑΙΤΙΕΣ ΘΑΝΑΤΟΥ
ΕΝΟΣ ΠΟΤΑΜΟΥ

Ο Πηνειός είναι πλέον γεγονός ότι δεν υπάρχει πιά.

Το φετινό καλοκαίρι κατέδειξε τη σοβαρότητα του όλου προβλήματος παρουσιάζοντας μια τραγική όψη του ποταμού, που σε πολλά σημεία του εκεί που το βάθος του έφθανε ακόμα και τα 5 μέτρα ξεράθηκε αφήνοντας πάνω στην άδεια κοίτη του σκουπίδια και νεκρά ψάρια.

Οι αιτίες που χρόνια τώρα μέρα με την μέρα τον σκοτώνουν είναι πολλές...

Ξηρασία, αποχετεύσεις, λύματα βιομηχανιών, γεωργικά λιπάσματα, παράνομα φράγματα αλλοίωση της κοίτης και του όλου περιβάλλοντος από τον ανθρώπινο παράγοντα υπήρξαν μερικές από τις κύριες αιτίες μιας ανεπανόληπτης οικολογικής καταστροφής που οδηγεί σε μαρasmus όλο το Θεσσαλικό κάμπο που αποτελεί τη ραχοκοκκαλιά της αγροτικής οικονομίας της χώρας μας.

Η ΞΗΡΑΣΙΑ

Ανησυχητικό φαινόμενο των τελευταίων χρόνων που μαστίζει τον πλανήτη μας αποτελεί η συνεχώς αυξανόμενη ξηρασία που επικρατεί σχεδόν όλες τις εποχές του χρόνου και που ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες παίρνει τεράστιες διαστάσεις. Επισημάνοντες κατά καιρούς αποδίδουν την εμφάνισή της σε ευρύτερα κλιματο-

λογικά φαινόμενα που αναπτύσσονται σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Πολλοί αναφέρονται σε μία αύξηση της θερμοκρασίας σε ολόκληρη τη γη προλέγοντας ίσως ότι ο πλανήτης πλέον αρχίζει να οδεύει προς τον θερμικό του θάνατο... Αλλά και εδώ ο ανθρώπινος παράγων υπήρξε καθοριστικός...

Η τεχνολογία με τις αλλεπάλληλες αποξηράνσεις λιμνών, εκτροπή ποταμών, δημιουργία τεχνητών λιμνών, καταστροφή των δασών κ.λ.π. συνετέλεσε τα μέγιστα στην επιδείνωση του φαινομένου της ξηρασίας...

Η σημαντική μόλυνση της ατμόσφαιρας και οι συνεχείς πειραματισμοί με το φυσικό περιβάλλον γρήγορα απέδωσαν καρπούς και έγιναν πηγές τραγικών συμβάντων σε όλο τον κόσμο.

Λίγοι ίσως γνωρίζουν ότι οι «πολεμικές μηχανές» των υπερδυνάμεων τα προγράμματα που χρηματοδοτούν περισσότερο ακόμα και από τα διαστημικά είναι τα λεγόμενα προγράμματα «μετεωρολογικού πολέμου».

Προγράμματα που αφορούν στη δημιουργία τεχνητών βροχών, ταίγιδων, καταστροφών, παγετώνων κ.λ.π. που κανείς δεν γνωρίζει αν και κατά πόσο κατά καιρούς εφαρμόστηκαν και κατά πόσον ή όχι οι διάφοροι μετεωρολογικοί πειραματισμοί έφυγαν από τον έλεγχο του ανθρώπινου παράγοντα και επεκτάθηκαν με άγνωστες συνέπειες...

Άγνωστο επίσης παραμένει το κατά πόσον το ίδιο το φυσικό περιβάλλον «αντέδρασε» σε αυτούς τους πειραματισμούς.

Δεν είναι τυχαία η συχνή εμφάνιση «ανεξήγητων» κατά χρονικά διαστήματα καιρικών φαινομένων πρωτόγνωρων για τα επιστημονικά δεδομένα που είναι εντελώς αδύνατο να εξηγηθούν λογικά!

ΑΡΔΕΥΣΕΙΣ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

«Ε» ΤΟΝ ΠΗΝΕΙΟ!

ΕΛΕΓΧΟΥ ΡΥΠΑΝΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΡΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΛΟΓΙΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Η χωρίς κανένα προγραμματισμό και εντελώς αλόγιστη χρήση των υδάτων ιδιαίτερα στην ελληνική πραγματικότητα γρήγορα φαίνεται να έφεραν το χάος.

Ο οποιοσδήποτε μπορεί να κάνει χρήση του ποταμού για αρδεύσεις, ο οποιοσδήποτε μπορεί να «σηκώσει» φράγμα μαζεύοντας νερό με το αιτιολογικό ότι καταστρέφεται ο ίδιος και οι καλλιέργειές του παραγνωρίζοντας έναν απλό συλλογισμό: Ότι εάν τελικά το νερό εξαφανιστεί εντελώς

ταίο της αποξήρανσης της λίμνης της Κάρλας που έφερε ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα.

Τα χωράφια που η αποξήρανση της έδωσε στην καλλιέργεια, γρήγορα αποδείχθηκαν άγονα και ασύμφορα και η περιοχή στερήθηκε από έναν υδροβιότοπο ζωτικής σημασίας. Σήμερα πολλοί είναι εκείνοι που θρηνούν για το θάνατό της και μεταξύ σοβαρού και αστείου συζητείται σοβαρά η επαναδημιουργία της...

Αλλά έπρεπε να διψάσει η Αθήνα για να γίνει γνωστό ότι η Ελλάδα αντιμετωπίζει πρόβλημα λειψυδρίας...

Χρόνια τώρα στην «απαθή» πρωτεύουσα στέλνονταν τα μηνύματα από την επαρχία... Μηνύματα που έλεγαν για στέρεμα πηγών, καταστροφή του περιβάλλοντος και ξηρασία...

Οι εκάστοτε φορείς χρόνια τώρα εκώφευαν στις κραυγές από την επαρχία... Και όταν το πρόβλημα έγινε αισθητό και στην πρωτεύουσα και οι κάτοικοί της βρέθηκαν αντιμέτωποι με τη δίψα, άρχισε ο πυρετός της κατάρτισης των προγραμμάτων και η σπασμωδική λήψη μέτρων που ούτε και να εξορκίσουν το κακό δεν φαίνεται να μπορούν...

ΛΥΜΑΤΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΙΣ ΠΑΡΑΝΟΜΙΕΣ

Χωρίς καμία δικαιοδοσία παρέμβα-

κάτω από γέφυρες και μέσα σε παραποτάμους και παρακλάδια για συλλογή στοιχείων σχετικά με την κατάσταση του ποταμού ήταν άκρως αποκαλυπτικό...

... Γέφυρα επί του δρόμου Τρικάλων - Πύλης, Καραθόπορος: Περιεκτικότητα σε οξυγόνο 4,5 (μιλγκράμ ανά λίτρο νερού), νερό έντονα θολό, βρώμικο...

... Καρυές, παραπόταμος, Ληθαίας: Περιεκτικότητα σε οξυγόνο μηδέν. Τα νερά έχουν χρώμα και οσμή από τυρόγαλο δεν υπάρχει ίχνος ζωής.

... Μεγάλα Καλύβια, περιοχή Τρικάλων. Περιεκτικότητα σε οξυγόνο 1,2 (μιλγκράμ ανά λίτρο νερού). Τα νερά έχουν επιπλέοντες θρωμίες, ανυπαρξία ζωής...

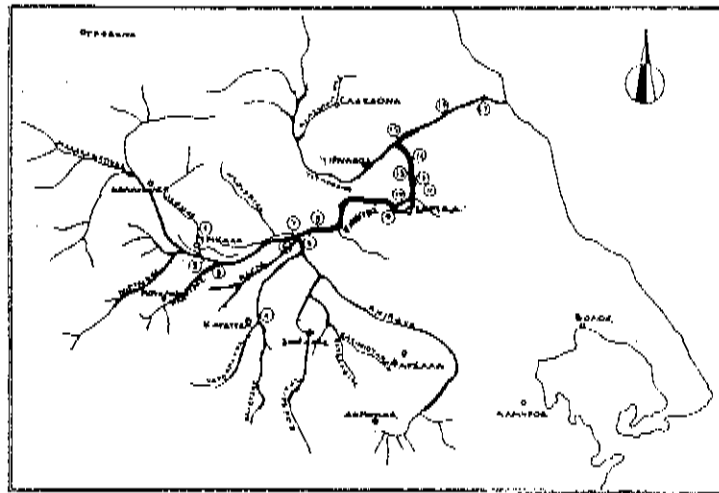
... Γέφυρα Αγναντερού, στο δρόμο Τρικάλων - Καρδίτσας: Περιεκτικότητα σε οξυγόνο 1,3 (μιλγκράμ ανά λίτρο νερού)... Ψόφια ψάρια, ανυπαρξία ζωής...

... Περιοχή Κεραμιδίου, Ενπεία: Ξηρός, ανυπαρκτος, στα περισσότερα σημεία του παρουσιάζει ελώδη μορφή...

Παρατηρήσεις που πριν από αρκετούς μήνες, τότε μάλιστα που υπήρχε και η σχετική στάθμη νερών στο ποτάμι «προφίτευαν» ίσως την τελική καταστροφή του...

Μετρήσεις και στοιχεία που μείναν στα συρτάρια κάποιας υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ για καλύτερες αναλύσεις και εξαγωγή συμπερασμάτων...

Ο Πηνειός σε πολλά του σημεία υπήρξε και είναι χρόνια τώρα αποδεκτής παντός είδους λυμάτων. Βιομη-

Σχ. 1 Πηνειός και παραπόταμοι - σημεία δειγματοληψίας

Ο Πηνειός και οι παραπόταμοί του αυτή τη φορά υπήρχαν μόνο στο ...χάρτη!

χανίες και μικρά εργοστάσια κυρίως τυροκομικές και κτηνοτροφικές μονάδες σε περιοχές Τρικάλων και Καρδίτσας και Λάρισας!

Η αποχέτευση και τα λύματα της πόλης σε πολλά σημεία διοχετεύονται κατευθείαν στο ποτάμι.

Παράνομη αλιεία, ανεξέλεγκτα ποτίσματα, φράγματα...

Η αρχή του τέλους ή μάλλον το τέλος για ένα ποτάμι που αγωνιά όλη η Θεσσαλία για το αν ή όχι θα ξαναεμφανιστεί το χειμώνα!

Τα βαθύτερα σημεία του στο νομό της Λάρισας παρουσιάζουν όψη θανάτου.

Αποσύνθεση, παρακμή βιολογικός

θάνατος...

Ένα οικτρό θέαμα δίχως τέλος που επιβεβαίωσε τις ανησυχίες του χημικού:

«Κάθε φορά που φεύγω, γι' αυτές τις δειγματοληψίες τώρα το καλοκαίρι πάντα νιώθω ένα φόβο στην καρδιά και ένα σφίξιμο...

Φοβάμαι μήπως καμιά φορά δε συναντήσω ποτέ το ποτάμι...».

Λόγια που αποδείχθηκαν προφητικά και επιβεβαιώθηκαν σήμερα... Λίγα χιλιόμετρα έξω από την πόλη η θέα μπορεί να πείσει και τον πλέον δύσπιστο.

Πηνειός: Νεκρή ζώνη... ίσως για πάντα!

κανείς δεν θα μπορέσει πλέον να σταματήσει την καταστροφή.

Υδροηλεκτρικά έργα, έργα αποξήρανσης και έργα δημιουργίας τεχνητών λιμνών που έγιναν χωρίς ολοκληρωμένο σχεδιασμό και προσεκτική μελέτη αποτέλεσαν «μπούμεραγκ» και έφεραν το αντίθετο αποτέλεσμα από αυτό που αρχικά προοριζόνταν να πετύχουν.

Δεν είναι τυχαίο που στην περιοχή της Θεσσαλίας οι αγρότες μας, πάντα πιο κοντά στη φύση από τον καθένα, γρήγορα κατάλαβαν το μά-

σος στο ποτάμι και παρακαλώντας χρόνια ολόκληρα η ΔΕΥΑΛ για τη δημιουργία φορέα ελέγχου ρύπανσης του Πηνειού σ' όλο του το μήκος, έμεινε πάντα ο παρατηρητής, ο ερευνητής και ο συλλέκτης στοιχείων για περαιτέρω έρευνα και εξαγωγή συμπερασμάτων, από την πρωτεύουσα. Και τα στοιχεία ήταν άκρως ανησυχητικά...

Ένα οδοιπορικό πριν από μήνες της «Ε» μαζί με τον χημικό της ΔΕΥΑΛ κ. Σωτήρη Μπέλτσιο από τη Λάρισα στα Τρίκαλα και την Καρδίτσα

